

Vintersæd sortspjece 2024

31. maj 2023

Vi bringer hermed en oversigt over sorter af vintersæd til såning i 2023

Flere år med sortsforsøg er vigtigt, når der skal vælges sorter. LandboNords forsøg står i en kolonne for sig for at vise variationen indenfor årets sortsforsøg, men det er landsgennemsnit der er vigtigst. Der er medtaget sorter der har været med i min. 2 år.

Se mere på sortinfo.dk.

Startgødning

LandboNord anbefaler generelt placeret eller sammenblandet startgødning til vintersæd, såfremt N- og P-regler levner plads dertil. Startgødning må kun anvendes ved såning før 1.oktober og kun med højst 15 kg N pr. ha. Startgødning er især en fordel på arealer, hvor vintersæd nemt udvintrer.

Hvorfor:

- Ammoniumholdige gødninger forsurer ved kernen og modvirker manganmangel. Nitrat-N har ikke manganeffekt.
- Kvælstof sikrer tilstrækkelig udvikling af afgrøden inden vinteren.
- Fosfor styrker rodudviklingen. Brug ca. 10 P pr. ha i NP 18-20-0 sammenblandet eller placeret.

Hvor er der størst respons for startgødning:

- Næringsstoffattige marker.
- Marker med dårlig jordstruktur
- Marker, der ikke regelmæssigt tilføres husdyrgødning.
- Marker, hvor der er store mængder halm
- Forblæste marker

LandboNord | Ring 96 24 24 24 | www.landbonord.dk

LandboNord

- Marker med al
- Meget tørre forhold

Tal med din planteavlskonsulent før du køber startgødning

Det er forskelligt hvordan harmonien på ejendommen er, aftal derfor med din planteavlskonsulent, hvis du er i tvivl om, hvor meget gødning du kan give til dine arealer.

Tidlig såning af vintersæd

Inden man vælger tidlig såning af vintersæd, skal man blandt andet tage stilling til ukrudtstryk på arealet. Ukrudtstryk mindskes betydeligt ved at udsætte såningen fra d. 1. september til d. 10. september. Derudover giver tidlig såning "risiko" for kraftige planter, hvilket kan føre til sneskimmel, når sneen ligger længe.

Tidlig såning gør også, at planterne er mere udsatte overfor havrerødsot. Skal der gøres noget imod havrerødsot, så skal der sprøjtes mod bladlus først i oktober. Havrerødsot: Skader ses i vinterbyg ved at den går ud, i hvede og rug reduceres vækst.

Efterafgrøder Tidlig såning af vintersæd (vinterhvede, vinterbyg, vinterrug eller triticale) kan tælle som pligtige- eller målrettede efterafgrøder, hvis det bliver sået senest d. 7. september.

2 ha tidligt sået vintersæd giver 1 ha pligtige- eller målrettede efterafgrøder. Husk dog, at ukrudtstryk stiger og der er større risiko for sneskimmel og havrerødsot ved tidligt sået vintersæd. Indberetning sker senest 10. sept.

Vinterhvede er en sikker afgrøde, hvis man har god kornjord, specielt med en god forfrugt. Hvis man vil satse på kontinuerlig hvede, skal hvede efter hvede erfaringsvis give minimum 10 hkg/ha mere end vårbyg for at give bedre netto DB. Merudgiften for at dyrke 1 ha med hvede fremfor vårbyg er cirka 1.200 kr./ha

Vinterbyg egner sig ikke til kolde og lave jorde. Placering af startgødning gør, at vinterbyg generelt ikke er særlig udsat for udvintring. 6-radede sorter kan man så tidligere end 2-radede. Hybridsorter vælges kun, når man kan så tidligt på arealet, ellers er udsæden for kostbar.

Vinterrug, hybrid giver gode udbytter på tørre og mellem tørre arealer, men tåler ikke vandlidende jord!

Gode resultater i vinterrug forudsætter, at der er styr på meldrøjer på arealerne. Ofte får 10 – 30 % af partierne fradrag for meldrøjer hos Grovvaren, som koster på både pris og rensefradrag, da er de 10 kr. pr. hkg hurtigt væk.

Spørg din planteavlskonsulent om gode råd til at minimere meldrøjer.

Triticale

I modtagelige sorter er gulrust og meldug meget tabsvoldende, hvis det ikke bekæmpes.

Brødhvede

Brødhvedetillægget lå i 2023 på omkring 40 kg N pr. ha, og tillægget afhænger af jordtypen.

For at kunne anvende Landbrugsstyrelsens brødhvedenorm i gødningsplanlægningen, skal du

1. I mindst én af de to foregående planperioder på jordbrugsvirksomheden have dyrket en sort til brødhvede, som var godkendt af Landbrugsstyrelsen. Du skal kunne dokumentere, at du har opfyldt kvalitetskravene til brødhvede (Faldtal 275, Hektolitervægt 77 og proteinprocent 11,5). Hveden skal være leveret til en grovvare - eller møllervirksomhed med henblik på brødfremstilling **og**
2. Du skal have en kontrakt med en grovvare- eller møllervirksomhed om levering af hvede til brødfremstilling for planperioden 2023/2024 (høst 2024). Dokumentation kan også være dokumentation for at brødhveden er solgt til, eller du skal dokumentere at brødhveden er solgt til en grovvare- eller møllervirksomhed med henblik på brødfremstilling, **og**
3. Sorten skal være på Landbrugsstyrelsens liste over godkendte brødhvedesorter.

De mest aktuelle sorter til dyrkning af brødhvede er:

Informer, KWS Extase, LG Initial, Bright og Hyvega-hybrid, som har udbytter på højde med foderhvede.

Al vårhvede på EU's sortsliste er brødhvede.

I tabellen ses protein, når sorterne bliver gødet som foderhvede uden tillæg til brødhvede. Protein kan øges ved sengødsning, men ofte er det svært at opnå tilstrækkeligt proteinindhold.

Husk: De bedste sorter sælges først!

Plantetal og såtid i vintersæd

Vær opmærksom på tusindkornsvægten – der kan være store udsving!

Det gode resultat i marken opnås kun med en korrekt udsædsmængde, som er udsået i rette dybde og rettidigt i et perfekt såbed.

Den "rigtige" udsædsmængde beregnes i forhold til såbedets kvalitet, det ønskede plantetal, frøstørrelse og spireevne.

I nedenstående tabel ses LandboNords anbefaling til plantetal pr. m² i relation til såtidspunkt i det nordlige Danmark:

Udsædsmængden reduceres med 10-20% når der anvendes 50 kg startgødning NP 18-20-0 pr. ha og reduceres også på arealer, hvor der traditionelt er problemer med lejesæd.

På udsatte marker eller lerjord, hvor plantebestanden let kan blive for tynd, bør man så 10-20% flere spiredygtige kerner.

Plantetal pr. m ² i relation til såtidspunkt i det nordlige Danmark							
Kornart\ Sådato	01-sep	05-sep	10-sep	15-sep	20-sep	30-sep	Senere
Vinterhvede	200	240	300	360	400	440	440
Hybridrug	130	150	170	180	200	220	220
Triticale	170	210	260	330	370	400	-
Vinterbyg 2-radet	-	240	300	360	400	440	-
Vinterbyg 6-radet	170	210	260	330	370	400	-
Vinterbyg hybrid	140	150	170	190	210	-	-

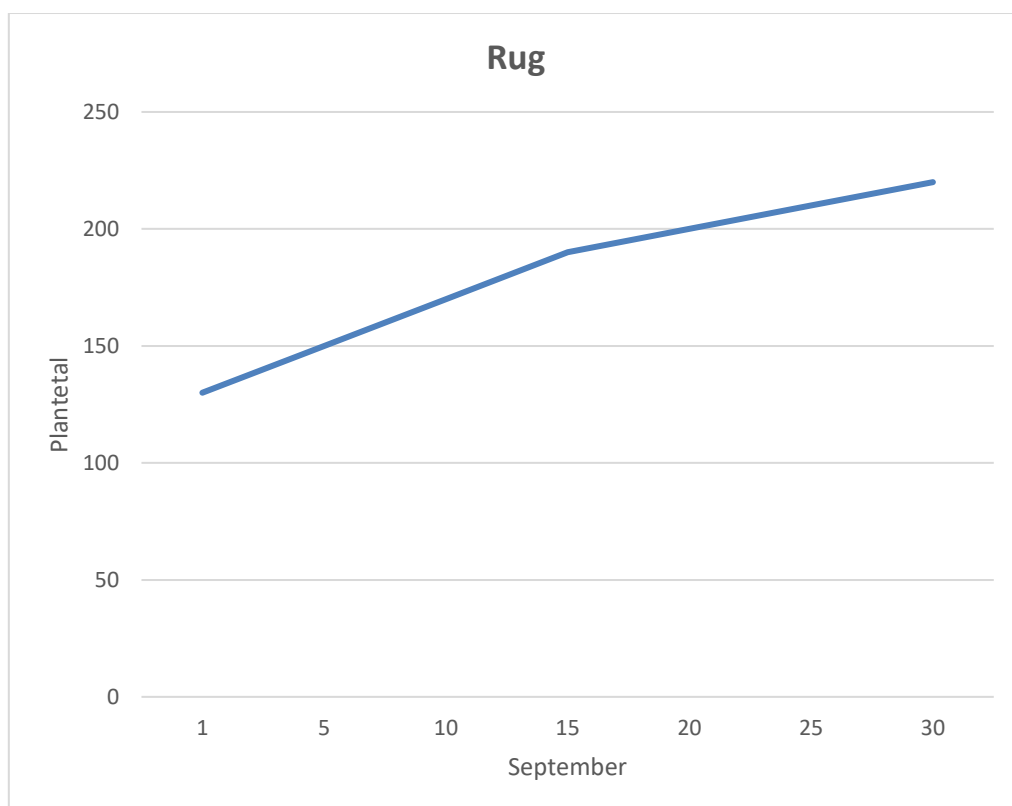
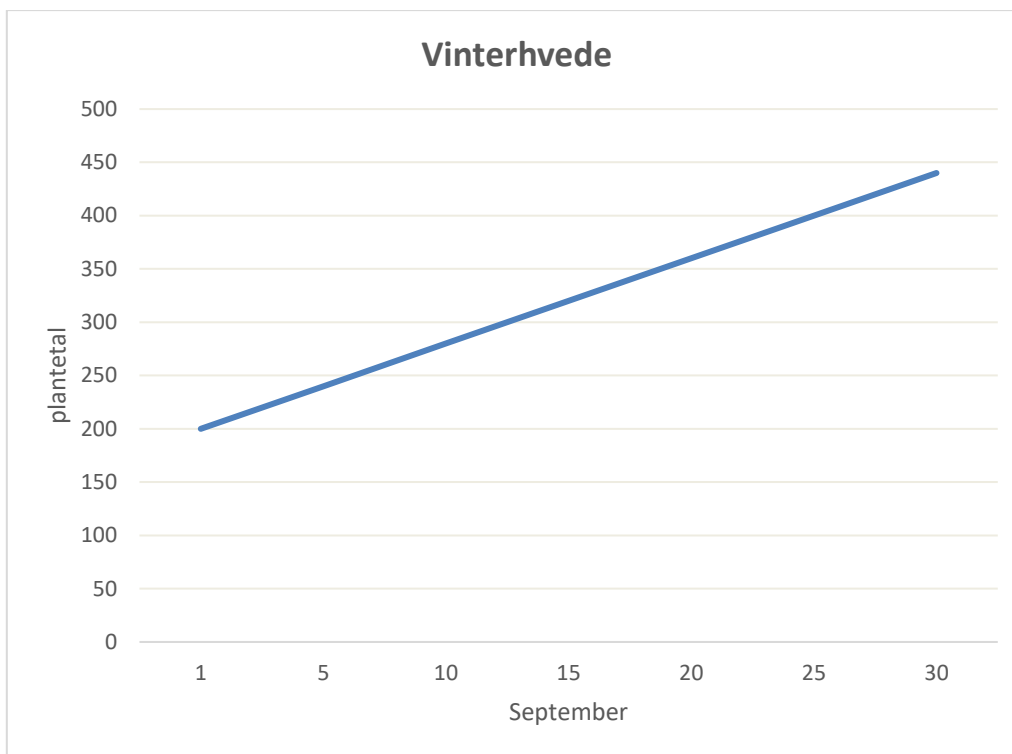
$$Udsædsmængde = \frac{\text{Ønsket plantetal pr. m}^2 \times \text{tusindkornsvægten}}{\text{markspireprocent}} = \text{kg/ha}$$

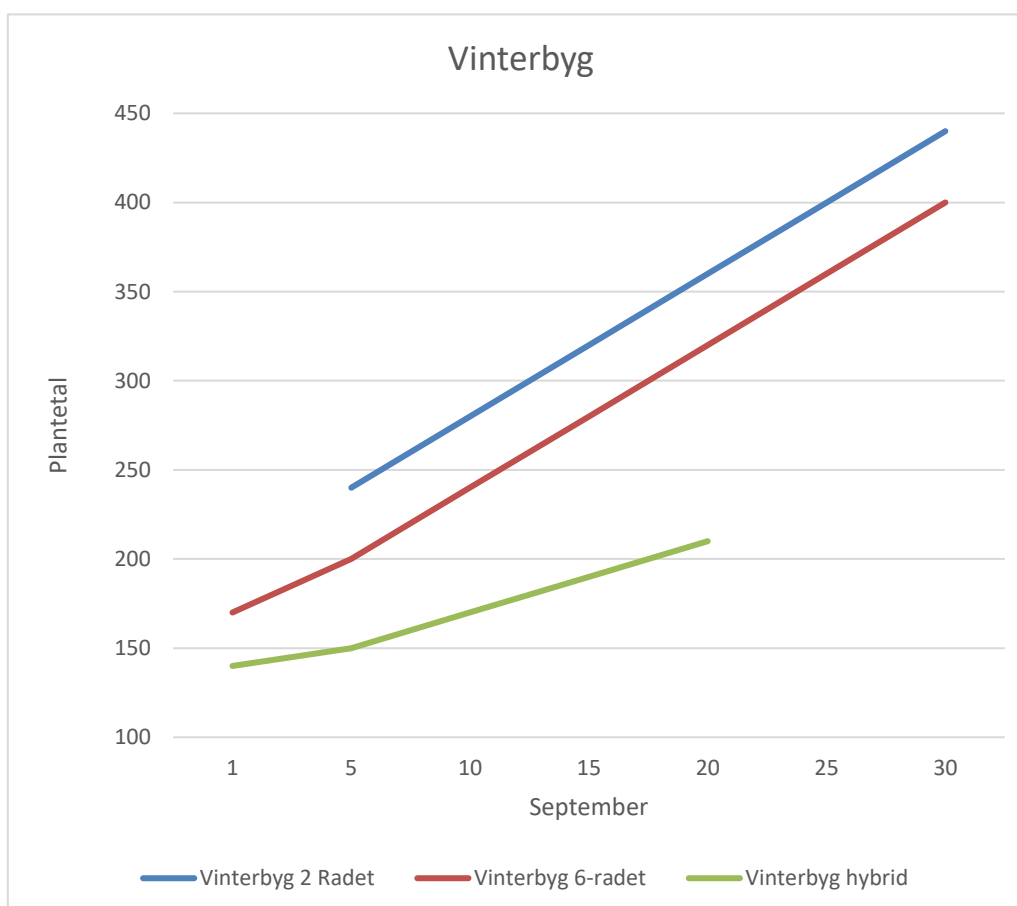
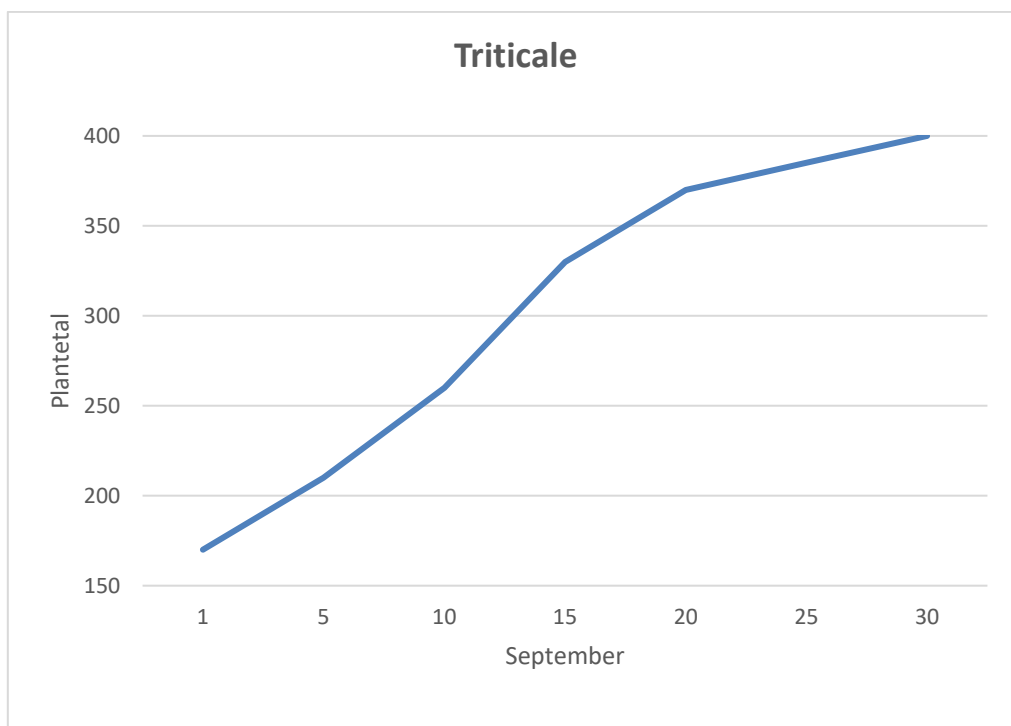
Tusindkornsvægt (TKV), udsædsmængde og plantetal

TKV i gram	Ønsket plantetal pr. m ²						
	150	200	250	300	350	400	450
	kg udsæd pr. ha						
30	50	67	83	100	117	133	150
35	58	78	97	117	136	156	175
40	67	89	111	133	156	178	200
45	75	100	125	150	175	200	225
50	83	111	139	167	194	222	250
55	92	122	153	183	214	244	275

Tabellen viser udsædsmængde ved forskellige plantetal, tusindkornsvægt og spireprocent i marken på 90%. Denne markspireprocent opnås kun, hvis såbedet er fuldstændigt i orden.

Plantetal og sådato for hvede, rug, tritcale og vinterbyg

Vinterhvede 2023	Forholdstal for udbytte svampebehandlet			Hektoliter- vægt (kg/hl)	Merudbytte svampe Bekæmpelse (hkg/ha)	Råprotein (% af ts)	Meldug (kar. 0-4)	Septoria (kar. 0-4)	Gulrust (kar. 0-4)	Lejesæd (kar. 0-19)	Fremavlsareal i DK 2023 (ha)
	2022	2021	2020	2022							2023
Fs**	(10)	(9)	(11)	(1)	(4)	-	-	-	-	-	
Blanding*	100	100	100	79	3,2	9,6	1	2	1	-	
Bright	96	101	-	81,7	4,8	10,2	3	2	1	2	157
Champion	103	101	107	76,9	8,7	9,3	2	3	1	1	759
Graham	99	98	100	77,8	3,9	9,6	1	1	2	-	-
Heerup	100	103	105	79,5	5,2	9,3	1	1	1	1	1430
Informer	97	99	100	79,4	4,2	9,7	2	2	2	1	419
Joyful	99	99	-	79	6,7	9,3	2	2	2	1	-
Kubik	100	104	-	78,6	3,6	9,3	2	1	1	-	699
Kvium	101	104	102	77,6	7	9,4	2	2	1	1	799
KWS Colosseum	97	100	105	77,1	7,8	9,2	2	1	0	1	-
KWS Danicum	100	102	-	80,4	3,8	9,7	0	3	1	-	0
KWS Dawsum	100	102	104	80,3	4	9,3	1	2	2	-	386
KWS Extase	100	98	99	80,6	5,9	10,1	3	3	2	1	302
KWS Firefly	92	98	100	76,7	5,7	9,7	0	1	0	1	-
LG Initial	97	100	97	79,6	5	10,1	1	3	1	-	100
LG Skyscraper	99	101	101	78	5,6	9,7	1	2	1	-	31
Momentum	99	95	105	76,5	7,2	9,3	2	1	0	1	-
Pondus	102	104	107	78	5,6	9,4	2	2	1	1	4843
Rembrandt	98	103	103	78,1	8	9	2	2	1	1	-
RGT Bairstow	99	103	107	77,7	5,1	9,2	2	3	1	1	1186
RGT Saki	97	99	105	77,1	6,8	9,5	1	1	2	1	107
RGT Stokes	101	109	-	77,9	5,5	9,2	0	1	0	1	2768
SU Fiete	95	101	-	81,3	2,5	10,6	1	3	2	-	17
SY Insitor	100	98	-	79,6	7,1	9,2	1	2	2	-	100
SY Volley	97	99	-	76,2	7,6	8,9	1	3	1	1	35
WPB Ennis	100	104	-	81,1	4,4	9,9	1	2	1	1	260

Sortinfo.dk 24-05-2023

LandboNord | Ring 96 24 24 24 | www.landbonord.dk

* Blanding 2022: Kvium, Informer, KWS Extase, Pondus

**Fs = Antal forsøg udført med pågældende måling

Karakter for lejesæd: 0-10, 0 = ingen lejesæd, 10 = meget lejesæd

Karakterer for sygdom: 0-4 er modtagelighedsgruppe for sygdom, 0 = lav modtagelighed, 4 = høj modtagelighed

LandboNord anbefaler, at du vælger robuste sorter:

Blandt sorter med 3 år i Landsforsøg:

Pondus, Kvium, KWS Extase, Momentum eller en sortsblending med hovedpart af robuste sorter.

Blandt sorter med 2 år men med god vinterfasthed:

Kubik, RGT Stokes, KWS Danicum eller Bright.

Billede 2. Pondus fra sortsforsøget i Vrensted den. 25-05-2023. Foto Sofie Olesen

Billede 1. Septoria i vinterhvede. Kendetegnet for Septoria er de små prikker i det ramte område. Foto. Sofie Olesen

Tabel 1. Vinterhvede overvintring i Vrå 2021, som var et barsk år for hveden i Vendsyssel. **Grøn** betyder god overvintring.

Overvintring Vinterhvede 30. marts 2021	LandboNord Landsforsøg, hvedesorter Vrå 10 = 100 % planter, 0 = alle døde
Blanding*	8,0
Bright	8,8
Champion	7,8
Graham	5,0
Heerup	5,3
Informer	8,3
Joyful	7,8
Kubik	9,5
Kvium	8,3
KWS Colosseum	7,5
KWS Danicum	9,3
KWS Dawsum	7,3
KWS Extase	7,5
KWS Firefly	5,8
KWS Lili	2,0
KWS Scimitar	6,8
KWS Zyatt	4,3
LG Initial	8,0
LG Skyscraper	3,8
Momentum	7,5
Pondus	9,3
Rembrandt	4,0
RGT Bairstow	5,8
RGT Saki	8,3
RGT Stokes	7,5
RGT Svanninge	8,3
RGT Thorpe	4,5
SU Fiete	8,0
SY Insitor	6,8
SY Volley	8,5
WPB Ennis	7,0

Billede fra LandboNords Landsforsøg i vinterhvede i Vrå viste i 2021 forskel på sorternes overvintring. Hveden såg endnu mere hen efter at dette foto blev taget, fordi nattefrosten fortsatte. Fotograferet 16. marts 2021.

LandboNord | Ring 96 24 24 24 | www.landbonord.dk

Vinterbyg 2-radet 2023	Type af sort	Forholdstal for udbytte Svampebehandlet			Hektoliter-vægt (kg/hl)	Merudbytte svampe Bekæmpelse (hkg/ha)	Råprotein (% af ts)	Meldug (kar. 0-4)	Skoldplet (kar. 0-4)	Bygrust (kar. 0-4)	Lejesæd (kar. 0-10)	Fremavlsareal i DK 2023 (ha)
		2022	2021	2020	2022							
Fs**		(9)	(8)	(5)	(1)	(4)						
Blanding	2+6rd	100	100	100	3,2	70,4	10,3	-	-	-	1,3	-
Alaska	2-rd	103	101	103	6,2	69	10,4	3	2	-	0,3	209
Apolda	2-rd	102	102	-	2,8	69,1	10,4	3	1	-	1,3	-
Bordeaux	2-rd	107	98	100	10,7	72,1	9,8	3	3	-	1	213
Cleopatra	2-rd	100	100	99	2,1	70	10,4	1	1	-	0,3	128
KWS Tardis	2-rd	104	102	99	6,4	71	10,1	3	3	-	0,7	127
LG Globetrotter	2-rd	103	102	103	5,7	71,7	10,2	2	1	-	2	241
Neptun	2-rd	100	95	100	4,5	69,9	10,5	2	1	-	0,7	-
Valerie	2-rd	100	103	101	9,8	71,6	10	2	4	-	0,3	70

Sortinfo.dk 24-05-2023.

Karakterer for sygdom: 0-4 er modtagelighedsgruppe for sygdom, 0 = lav modtagelighed, 4 = høj modtagelighed

Karakter for lejesæd: 0-10, 0 = ingen lejesæd, 10 = meget lejesæd

* Sortsblanding 2022: Comeback, KWS Tardis, KWS Kosmos, Neptun

**Fs = antal forsøg udført med pågældende måling

**LandboNord anbefaler blandt sorter med 3 år i Landsforsøg:
2rd: LG Globetrotter, Alaska og KWS Tardis**

Vinterbyg 6-radet 2023	Type af sort	Forholdstal for udbytte Svampebehandl et			Hektoliter-vægt (kg/hl)	Merudbytte svampe Bekæmpelse (hkg/ha)	Råprotein (% af ts)	Meldug (kar. 0-4)	Skoldplet (kar. 0-4)	Bygrust (kar. 0-4)	Lejesæd (kar. 0-10)	Fremavlsareal i DK 2023 (ha)
		2022	2021	2020								
		2022	2021	2020	2022	2022	2022					
Fs**		(5)	(8)	(5)	(1)	(5)					(2)	
Blanding	2+6rd	100	100	100	69,4	6	11	-	-	-	0,5	-
Gunni	6-rd	101	104	-	68,6	6,4	10,5	2	3	-	0,7	-
Jattoo (hy)	6-rd	104	107	106	67,6	8,6	10,3	2	3	-	2	97
Julia	6-rd	101	103	-	67,3	9,1	10,6	0	3	-	2	0
KWS Honoris	6-rd	101	101	-	68,4	19,6	10	3	4	-	3	-
KWS Kosmos	6-rd	95	101	101	68,5	13,3	10,6	2	4	-	1	-
KWS Meridian	6-rd	97	100	98	67,6	10,6	10,8	2	3	-	2,3	-
KWS Wallace	6-rd	98	100	103	69	12,2	10,5	2	3	-	0,3	-
Picasso	6-rd	98	103	-	66,6	9	10,2	1	3	-	4	-
SU Midnight	6-rd	100	106	-	67,4	7,2	10,3	1	3	-	1,7	-
Sy Dakoota(hy)	6-rd	104	104	-	69,5	11,1	10,6	1	3	-	1	92
SyGalileo(hy)	6-rd	103	101	105	67,9	10	10,5	1	2	-	2,7	-
SyKingston(hy)	6-rd	102	103	104	71,1	11	10,4	1	3	-	2,7	-
Sy Scoop hy)	6-rd	105	106	-	68,3	9,5	10,4	2	3	-	1,7	50
Toreroo (hy)	6-rd	104	102	102	67,9	7	10,6	2	2	-	1,7	-

Sortinfo.dk 24-05-2023.

Karakterer for sygdom: 0-4 er modtagelighedsgruppe for sygdom, 0 = lav modtagelighed, 4 = høj modtagelighed

Karakter for lejesæd: 0-10, 0 = ingen lejesæd, 10 = meget lejesæd

* Sortsblanding 2022: Comeback, KWS Tardis, KWS Kosmos, Neptun

**Fs = antal forsøg udført med pågældende måling

LandboNord anbefaler blandt sorter med 3 år i Landsforsøg:

6rd: alm. sorter: KWS Meridian.

Hybridsorter: Jattoo, Toreroo og SY Galileo.

6-rd vinterbyg sorter med 2 år i Landsforsøg, her finder Landbonord:

Gunni og SU Midnight blandt alm. 6-radede interessante.

Blandt hybrider SY Dakoota og SY Scoop interessante.

Triticale

Triticale 2023	LandboNord**	Forholdstal for udbytte Svampebehandlet			Hektoliter-vægt (kg/hl)	Merudbytte svampe Bekæmpelse (hkg/ha)	Råprotein (% af ts)	Meldug (kar. 0-4)	Septoria (kar. 0-4)	Gulrust (kar. 0-4)	Lejesæd (kar. 0-10)
	2022	2022	2021	2020	2022						
Fs***		(7)	(8)	(8)	(1)	(6)	-				(6)
Blanding*	100	100	100	100	74	10	10,1	-	-	-	0
Brehat	100	102	98	99	75	10,8	9,9	3	2	1	2,7
Cappricia	89	97	93	97	73,2	15,7	9,9	3	2	3	0
Lumaco	121	109	-	-	75,2	4,5	10,1	-	-	-	0,3
Trias	107	100	101	92	74,4	12	10,1	2	2	1	0

Sortinfo.dk 24-05-2022

Karakterer for sygdom: 0-4 er modtagelighedsgruppe for sygdom, 0 = lav modtagelighed, 4 = høj modtagelighed

Karakter for lejesæd: 0-10, 0 = ingen lejesæd, 10 = meget lejesæd

* Blanding 202: Brehat, Cappricia, Trias

** LandboNords sortsforsøg i triticale 2022 på lokationen i Høgsted, hvor fht. 100 svarer til 66,3 hkg/ha.

***Fs = antal forsøg udført med pågældende måling

LandboNord anbefaler:

**Hjemmeblandet sortsblending med de samme sorter som i forsøget:
Brehat, Cappricia, Trias.**

Lumaco er en spændende sort, men har kun været med i 1 år.

Vinterrug 2023	LandboNord**	Forholdstal for udbytte Svampebehandlet			Hektolter-vægt (kg/h)	Merudbytte svampe Bekæmpelse (hkg/ha)	Råprotein (% af ts)	Meldrøjer (kar. 0-4)	Skoldplet (kar. 0-4)	Brunrust (kar. 0-4)	Lejesæd (kar. 0-10)	Fremavlsareal i DK 2023 (ha)
	2022	2022	2021	2020	2022	2022	2022				2023	2023
Fs***		(6)	(7)	(7)	-	-	-				(6)	
Blanding	100	100	100	-	77,2	3,5	8,8	-	-	-	0,8	-
Astranos	89	100	98	100	77,1	1,3	9,5	-	2	3	0,4	-
KWS Berado	103	102	100	104	77,9	4,3	8,6	-	2	3	0,8	498
KWS Gilmor	92	97	104	-	76,7	2,3	8,7	-	2	2	0,6	-
KWS Igor	103	103	103	107	76	1,3	8,8	-	2	2	1	285
KWS Jethro	93	96	100	104	76,8	1,5	8,9	-	2	2	0,9	93
KWS Pulsor	100	102	99	-	75,9	5,9	8,3	-	2	2	1,6	0
KWS Receptor	107	102	102	108	77,5	3,2	8,4	-	2	3	1,9	211
KWS Rotor	101	103	103	107	75,2	2,4	8,2	-	2	2	1,8	241
KWS Serafino	100	100	97	103	76,6	0,5	8,7	-	2	3	2,1	-
KWS Tayo	98	100	103	106	76,6	2,8	8,9	-	2	2	0,8	572
SU Arvalus	109	105	98	-	77,9	3,2	9	-	2	-	0,8	-
SU Glacia	107	105	99	-	76,8	3,4	8,7	-	2	-	1,6	-
SU Perspektiv	103	101	101	-	76,9	1,2	9	-	2	-	0,3	-
SU Skoll	107	104	97	-	76,4	1,6	8,4	-	2	-	0,9	-

Sortinfo.dk 24-05-2022

Karakterer for sygdom: 0-4 er modtagelighedsgruppe for sygdom, 0 = lav modtagelighed, 4 = høj modtagelighed

Karakter for lejesæd: 0-10, 0 = ingen lejesæd, 10 = meget lejesæd

* Blanding 2022: KWS Berado, KWS Receptor, KWS Tayo, KWS Jethro.

** LandboNords sortsforsøg i vinterrug 2022 på lokationen i Høgsted, hvor fht. 100 svarer til 77,8 hkg/ha.

***Fs = antal forsøg med pågældende måling

Alle sorter er hybrider.

**LandboNord anbefaler blandt sorter med 3 år i Landsforsøg:
KWS Berado, KWS Rotor og KWS Igor.**

Flere SU-sorter havde i 2022 gode udbytter, se tabellen.

LandboNord | Ring 96 24 24 24 | www.landbonord.dk